

ZKUŠENOSTI Z TAKTICKÝCH CVIČENÍ

Otázky přípravy a rozpracování cvičení v duchu nového předpisu MNO-2-6 rozebral ve Vojenské mysli s. genmjr. ing. Jaromír Jašek, CSc. Já se zaměřím především na vlastní problematiku řízení plukovních taktických cvičení, která jsou v každém výcvikovém roce vyvrcholením příprav jednotek vševojskového pluku.

Příprava cvičících velitelů, štábů a jednotek je nedílnou součástí přípravy cvičení. Nesmí narušit normální průběh bojové přípravy. Opatření k přípravě na cvičení jsou zpravidla uvedena v plánu bojové a politické přípravy. Pro důstojníky organizujeme samostatné studium a připravují se na velitelských zaměstnáních. Štáby jako celky se slučují na štábních nácvicích a plánovaných velitelsko-štábních cvičeních (velitelských cvičeních na pojítkách). U jednotek probíhají takticko-pořadová zaměstnání a taktická cvičení. Důležité je, abychom do zahájení samotného cvičení probrali všechna základní témata taktické přípravy i dalších druhů příprav. Zejména se zaměříme na procvičení ničení vrtulníků bojové podpory pěchoty. Před plukovním cvičením soustředíme a vycvičíme odřad odstranění následků, skupinu pro zneškodnění jaderných min, ničení prostředků jaderného napadení nepřítele a prostředků REB. Nacvičíme i způsob činnosti na místě speciální očisty. Štáby útvarů si prověří sladěnost rot podle programů bojové přípravy. Všechny účastníky cvičení poučíme a prověříme jejich znalosti bezpečnostních opatření. Těsně před zahájením cvičení kontrolujeme stav výzbroje, bojové techniky, pojítek a materiálu.

Tato kontrola probíhá formou pořadové prohlídky cvičících štábů a jednotek. Zahajujeme ji náročnou kontrolou počtů a zejména zda je správně postavena organizace jednotek na cvičení, i úplné materiální vybavení všech cvičících, vnější vzhled a v zimě vydání všech zimních doplňků, znalost ochrany proti omrzlinám apod.

Řízení cvičení musí zabezpečit splnění stanovených učebních cílů a vytvářet podmínky, které se maximálně přibližují bojovým. Složitost soudobého boje vyžaduje, abychom u všech velitelů již v míru rozvíjeli iniciativu a rozhodnost. Proto není vhodné, aby cvičení probíhalo přesně podle předem připraveného plánu a autorských rozhodnutí a k tomu byly násilně vytvářeny situace.

Zahajovat cvičení můžeme:

a) Přímou z mírové posádky vyvedením štábů a vojsk do výchozích prostorů pro cvičení.

b) Vyvedením štábů z mírových posádek do výchozího prostoru pro cvičení se současným vyvedením jednotek s pásovou technikou do vojenských výcvikových prostorů.

c) Po předchozím vyvedení všech jednotek a štábů do vojenských výcvikových prostorů.

V naší praxi převládá druhý způsob zahájení cvičení. Nedostatků se ve většině případů projevují v tom, že cvičící štáby jsou zaměřeny jen na vlastní přesun do výchozích prostorů bez toho, aby byl jasný přehled i o železničních přesunech do VVP. Je na řídícím cvičení, aby vyvinul příslušný tlak na zplánování kombinovaných přesunů a štáb měl dokonalý přehled o činnosti nejen štábů (které zahajují cvičení velitelsko-štábní), ale o svých jednotkách přepravovaných po železnici.

Spolu s tím vyplývá i otázka včasného seznámení jednotek ve VVP s bojovou situací, jakož i doručení předběžných nařízení a bojových rozkazů.

Místo a dobu vydání taktických námětů a bojových rozkazů (nařízení) cvičícím určuje řídící cvičení podle tématu a cílů cvičení.

Po vydání taktických námětů a bojových rozkazů se cvičícím velitelům poskytuje nezbytný čas k organizaci bojové činnosti. Při stanovení tohoto času vycházíme ze současného stavu sladění a připravenosti velitelů a štábů i jejich připravených metodik práce v poli.

Pozornost zaměříme zejména na schopnost velitelů organizovat boj v terénu, na konkrétnost, včasnost a soulad vydávaných bojových rozkazů a nařízení se vzniklou situací a uloženými úkoly, úplnost a kvalitu zpracovaných bojových dokumentů. Rozhodnutí cvičících velitelů osobně vyslechne a schválí velitel, který řídí cvičení. Jestliže přijatá rozhodnutí nejsou odůvodněná, usměrňuje je řídící cvičení k tomu, aby cvičící velitelé důkladněji zhodnotili situaci a rozhodli se cílevědoměji. To je zvláště nutné v případech, kdy rozhodnutí stran neodpovídá dané situaci nebo neusnadňuje splnit cíle cvičení. Ovlivnit je nutné i taková rozhodnutí, v jejichž důsledku mohou vzniknout škody na majetku nebo může dojít k porušení bezpečnostních opatření.

Jedním z vážných nedostatků, který se projevuje v období organizace boje je praktická činnost velitelů a štábů při činnosti v terénu zejména v konkrétním přenesení přijatého rozhodnutí na mapě do terénu a v praktickém sladění činnosti jednotek. Proto v období organizace boje musíme zvláštní pozornost věnovat organizaci součinnosti. Práce velitele a štábu při organizaci součinnosti spočívá ve sladění činnosti všech druhů vojsk a prostředků ničení podle úkolů, čar a času k maximálně úspěšnému splnění bojového úkolu a v seznámení podřízených velitelů se stanoveným způsobem součinnosti. Součinnost se organizuje do celé hloubky bojového úkolu s přihlédnutím k použití sil a prostředků nadřízeného velitele. Velitel při organizaci součinnosti je povinen přesně stanovit cíl činnosti praporu, pluku při plnění každého úkolu, jaké síly a prostředky se k tomu přibírají a způsob jejich využití. Ve všech případech, kdy to situace dovoluje, skuteční velitel rekognoskaci a organizaci součinnosti v terénu. Velitel zahajuje rekognoskaci topografickou a taktickou orientací a určí orientační body po čarách zprava doleva. Pokud jsou vlastní jednotky v dotyku, může vyslechnout informaci velitele jednotky v dotyku o roz-

místění vlastních jednotek a jednotek nepřítele, na základě výsledků rekognoskace může velitel upřesnit své rozhodnutí, bojové úkoly jednotkám i způsob součinnosti. Všechny pokyny a upřesnění velitele při činnosti v terénu si účastníci rekognoskace zapisují a zakreslují do map. Velitel má vycházet ze zásady, aby otázky řešil a upřesňoval podle skutečného terénu, při čemž pracovní mapa je mu určitým vodítkem.

Řídící cvičení a jeho pomocníci při této činnosti sledují schopnost velitelů, náčelníků upřesňovat své zámysly a praktickou součinnost vojsk přímo v terénu. Jednou z důležitých otázek, která bývá při cvičení často opomíjena, je kontrola a pomoc podřízeným stupňům velení. Plnění rozkazů a nařízení kontrolujeme nepřetržitě jak v přípravném období, tak i v průběhu boje. Zaměřujeme se na včasné a přesné plnění úkolů stanovených jednotkám a poskytnutí pomoci ve správném pochopení a zplánování úkolu. Vedení bojové činnosti je dvoustranný proces, v němž se každá strana snaží dosáhnout stanoveného cíle. Proto nelze vždy spoléhat na to, že zahájení boje se bude plně rozvíjet podle zámyslu a rozhodnutí velitele, podle zpracovaných plánů. Důležitou úlohu musí sehrát řídící cvičení a jeho pomocníci, zejména u jednostranných cvičení. Má podehrávat situace podle posledních poznatků o organizaci a taktice nepřítele a nesmí připustit šablonovitost a podcenění nepřítele. Imitace paleb nemá probíhat jenom podle předem připraveného schématu, ale musí pružně reagovat na rozhodnutí velitele. K tomu můžeme plně využívat smluvených značek a tabulí podle přílohy MNO-2-6. Na obou stranách zpravidla imitujeme: palby dělostřelectva, údery a palby letectva, jaderné údery, u kterých chceme, aby byly vyznačeny ničivé sektory. Dále můžeme imitovat údery vrtulníků bojové podpory nepřítele. Hlavním smyslem imitace je přiblížit co nejvíce podmínky cvičení skutečným bojovým situacím. Může nám napomáhat i k odhalení nepřesných a neúplných rozhodnutí velitele a přimět ho k reálnějšímu hodnocení dané situace. Rozsah imitace musí odpovídat silám a prostředkům, které se zúčastní cvičení a režimu palby daných palebných prostředků. Imitace i když je připravena do určitého prostoru a cvičící se rozhodne jinak, nemá být spuštěna a cvičící musí vidět důsledky svého nesprávného rozhodnutí. Při cvičeních je vhodné používat všech imitačních prostředků zavedených do armády. Kromě jiných dosud velmi málo využíváme min s dýmovou vložkou. Mohou nám ukázat kolik tanků, OT nerespektuje rozkazy velitelů a bylo by v boji zničeno. Doplňme-li tuto imitaci vhodným rozehráním ztrát a poškození techniky, donutíme cvičící, aby respektovali průchody v minových polích a důsledně je prozkoumali. Vhodné je i využívání dráždivých dýmovníků a zápalných prostředků, které zvyšují názornost cvičení.

Podle mých zkušeností je rovněž nutné upustit od různého suponování a ústního rozehrávání zataraseného a zamořeného terénu, kdy jednotky situaci jen ohlásí a pokračují s určitým časovým zdržením v postupu. Po projednání s velitelstvem VVP můžeme připravit skutečné zátarasy na komunikacích a ve vhodných úsecích destrukci komunikace tak, aby jednotky měly jasnou představu o zataraseném prostoru a zejména se prakticky procvičily v jeho překonávání. Při zřizování těchto cvičných zátarasů je vhodné umístit do zátarasu nástrahy a dýmovníčky. Tím se jednotky učí správně postupovat při jejich odstraňování, neboť každé opomenutí a chyba je jasně vidět.

Činnost jednotek rozehrává řídící cvičení z předem vybraného místa velení. Situaci rozehrává podle konkrétního rozhodnutí velitele. Při hodnocení situace a činnosti jednotek jsme vycházeli z kritérií postavených v MNO-2-6 článek 32

i dalších ustanovení. Při procvičování některých zásadních učebních otázek, např. při násilném přechodu vodního toku nebo odstranění následků po jaderných úderech nepřítele se osvědčila metoda vyslání skupiny pomocníků ŘC do daného prostoru. Tím měli bezprostřední možnost ovlivnit způsob i kvalitu procvičení postaveného úkolu.

Osvědčila se i praxe, že při plukovních taktických cvičeních do VVP vyvádíme a společně cvičíme ostatní odborné útvary. Tak např. ženijní prapor cvičí zatarasení prostoru, výstavbu pontonového mostu pro cvičící jednotky, jednotky dělostřeleckého pluku cvičí vytvoření plukovní dělostřelecké skupiny, protiletadlový oddíl, automobilní prapor, technické opravy i rota chemické ochrany cvičí ve své odbornosti (praktickou činnost na místě speciální očisty apod.). Vše závisí na cílech a učebních úkolech plukovního taktického cvičení a správném sladění odborných taktických cvičení druhů vojsk s těmito cvičeními. Zkušenosti ukazují, že takovéto sladění činnosti je prospěšné jak pro vševojskové útvary, tak i pro útvary druhů vojsk. Řadu otázek nemusíme řešit jen teoreticky a praxe potvrzuje reálnost plánování a řízení činnosti jednotek. Z hlediska spojení jsme vždy vycházeli ze zásady organizovat a obsadit pojítky všechny spoje, které byly uvedeny v nařízení pro spojení spojovacího náčelníka svazku. Při cvičení jsme tlačili na praktické zabezpečení spojení jak s nadřazeným, tak i s podřazenými. Problém však spočíval v tom, že spojení se muselo podřizovat nařízenému způsobu řízení tohoto cvičení. Ten zpravidla vycházel ze zásady, že nadřazený musí svého podřazeného učit. To znamenalo, že skupina štábu svazku pro řízení cvičení se prakticky pohybovala na jednotlivých velitelských stanovištích pluku maximálně do 1 km od těchto stanovišť. Tuto zásadu systému spojení musel respektovat, proto zpravidla všechny KV spoje pluku ke svazku byly podchycovány z posádek. Jednak se tím řešil problém zabezpečení bojové pohotovosti a dále byly vytvářeny podmínky pro výcvik spojovacích osádek. Takto byla uváděna do provozu síť štábu svazku, týlu svazku, popř. i jiné KV sítě. Spoje VKV s nadřazenými byly naopak uváděny do provozu do 1 km od VS pluku, nebo do prostoru týlového zabezpečení řídicí skupiny nebo do místa, které bylo výhodné pro řízení bojové činnosti a které zpravidla určoval velitel svazku. Podobně jako VKV spojení jsme organizovali i radioreleové spojení. Tento systém spojení tedy představoval vytvořit pro řízení plukovního taktického cvičení dvě skupiny pojítek s tímto možným složením:

skupina 1 — v posádce pro KV spojení

- 1X R 3AT pro spojení v síti štábu divize
- 1X R 3AT pro spojení v síti týlu divize.

V těchto sítích byl veden cvičný provoz nebo se pomocí kódových tabulek odesílaly předem připravené zprávy, které se týkaly úkolů a bojových situací plukovního taktického cvičení. Současně tato síť sloužila i pro vyrozumění při úkolech bojové pohotovosti;

skupina 2 — v prostoru cvičení

- 1X OT 62R 3 pro VKV spojení v síti velitele svazku
- 1X R 3AT pro síť chemického a technického zabezpečení, průzkumné spojení
- 1X R 105 Z pro řízení imitací a značkářů
- 1X Gaz se dvěma RDM 61 M pro spojení s VS pluku.

Dále do této skupiny byly začleňovány spojovací prostředky pro spojení se značkaři a skupinami imitace. Na tento úkol jsme vyčleňovali 8 kusů R 105 a 6 kusů WX 010. Dále prostředky této skupiny byly využívány pro spojení s rozhodčími u praporů a jednotek pluku. Skupinu 1 v posádce řídil důstojník spojovacího oddělení a skupinu 2 v prostoru cvičení spojovací náčelník svazku. Tento způsob se nám velmi osvědčil. Důležitou součástí cvičení je rozbor. Rozbor, který probíhá ještě před závěrečným mítingem a před návratem do posádky, působí bezprostředně. Nemusíme též znovu svolávat velitele v posádce. Rozbor je pak součástí cvičení v plném slova smyslu. Rozbor ihned po cvičení však vyžaduje, aby již při přípravě pomocníků řídicího cvičení a rozhodčí služby byla vydána osnova rozboru a stanoveny lhůty, kdy předkládat zpracovateli zhodnocení jednotlivých období. Řídicí cvičení musí již v průběhu cvičení sdělovat své připomínky a hodnocení zpracovateli a již od samého počátku ovlivňovat zpracování rozboru. Samotný rozbor jsme připravovali podle MNO-2-6 Článek 43. Důležitou součástí vyhodnocení aktivity a iniciativy i plnění úkolů je míting v celém pluku. Podle mých zkušeností v závislosti na situaci, ve které je cvičení zakončeno, trvá soustředění pluku k závěrečnému mítingu 3 až 4 hodiny. Samotný míting zejména v zimních podmínkách by neměl být dlouhý. Po převzetí hlášení velitelem divize od velitele pluku a přehledce nastoupených jednotek by měl následovat krátký projev řídicího cvičení, ve kterém zhodnotí splnění úkolů cvičení a aktivitu příslušníků pluku vyhodnocením krátkodobé socialistické soutěže. Osvědčilo se nám i vytvoření podmínek pro vystoupení vybraných příslušníků pluku zejména k předání a výměně zkušeností. Po ukončení cvičení mohou jednotky zůstat v prostoru VVP k plnění dalších úkolů bojové přípravy (střeleb, řízení bojových vozidel) nebo zahájit přesun do mírové posádky.

Návrat do posádek jsme organizovali podle článku 44 MNO-2-6. Příslušníci ŘC se přesunovali do posádky společně s plukem. Při kombinovaném způsobu zpravidla část příslušníků ŘC se přesunuje po ose a dále jsou vytvořeny operační skupiny k řízení, kontrole a pomoci při nakládání jednotlivých přesunů. Složení takovéto skupiny bývá 1 důstojník OOBPř, 1 technik, 1 důstojník týlu. Počet skupin závisí na počtu nakládacích stanic. Činnost těchto skupin řídí zástupce velitele svazku. Rovněž v mírové posádce je účelné vyčlenit kontrolní skupinu na vykládání jednotek.

Na závěr chci zdůraznit, že jsem uvedl jen některé zkušenosti z přípravy a zejména z řízení plukovních taktických cvičení. Nerozebíral jsem podrobně celou problematiku řízení cvičení. Postupovali jsme podle předpisu MNO-2-6, který se osvědčuje.